

URIR ENA MAN'Í ETSHÁ PA RANAR MARHE RAMHA

Mudulu 3



IMPULSO
Guanajuato

Miguel Márquez Márquez

Úr'unde' ndi Guanajuato tangwín teréh úbo's ráts'oro taréh énuts'es - taréh úbo's ráts'oro sánzeb égas.

► GUANAJUATO SEGURO

Lic. Antonio Salvador García López

► CALIDAD DE VIDA

Lic. Diego Sinhue Rodríguez Vallejo

Lic. Diego Sinhue Rodríguez Vallejo

Secretario de Desarrollo Social y Humano

MVZ. José Gerardo Morales Moncada

Encargado de Despacho de la Subsecretaría de Administración e Inversión

Lic. Miguel Ángel Morales Abonce

Director del Fortalecimiento de Capacidades para el Desarrollo Humano

► ECONOMÍA PARA LAS PERSONAS

Lic. Guillermo Romero Pacheco

► GUANAJUATO EDUCADO

Ing. Eusebio Vega Pérez

Sra. María Eugenia Carreño de Márquez

Presidenta de DIF Estatal

Ing. Fortino Hernández Becerra

Encargado de Despacho de la Subsecretaría de Planeación y Operación para la Organización

Lic. Víctor Edmundo López Muñoz

Coordinador de Atención a Grupos Vulnerables

Lic. Martín Aurelio Diego Rodríguez

Director de Comunicación Social

Kíni richhihr man'í ndi éna éma pá nant'é rána rarú kábi'e éna richhihr tís'a', úrir ná'ir úrehn be úna utshá. Ki Guanajuatore rinhí úkhar utshá. Rinhí ép'o pá má mapé richhihr rána raga'r pá úrir ráp'or kí pá má rána ná'i ranhú íri'r naká ndi úrir éku' Guanajuato mú'os ki káne ndi úri kíni richhihr utshá ma ratshé.

D.R. GUBIERNU NDI GUANAJUATO

ISBN: EGÁ PU ETSHÁ

Proyecto

Parque de Innovación De La Salle Bajío

Material

Rodolfo Guerrero García, Universidad De La Salle Bajío

Gráficos e Imágenes

Manuel González Zavala, Universidad De La Salle Bajío

Diseño de Cubiertas

Estefanía Ramírez García

NÁNT'A ÚR'U NDI URÁ ÚRI ÍRI'R KI ÚRIR ENDÉ ÉKES

Bajír mánirk'un ki bajír írurk'un

Kíni modelo éna úmahu' ndi kábe' rána man'í nábe, má ní íri'r kí man'í ndi éma má í'e rákhar. Énu-hu' ndi éku' úrir urá rápi ndi ni i'áhn márhe pá úr'unde' rána man'í íri'r tatshá. Eje ndi pá úrir íri'r naká, éna éma pá mapé úrir ránar man'ísibur ratshá, namhúts kí urá rápi, ná'i rána nánkha'r man'í ráp'or sé írur o me mánir ki ránar man'í náts'ah.

Ijiékre kína úrir í'an'e ndi Guanajuato egá pá ína atón, ijiékre kína súka'rhú' pá ína írir rákahu'. Man'í ndi kíma ínkhá ní i'áhnro'. Man'í ndi úr'ende' ki úrir urá épi etshá éna íri'r éreh, ná'i urá épi úrha érhan, nánt'a ránzo ukharín ndi sá' íri'r agá.

Púr ígo'r, asék ndi íri'r kí'ührín ndi kíni programa ndi Impulso ndi Desar'oio Sosioedukatibo, nánt'a programarí ána má ná'i úrir agéts pá ijiék, pá bánhor ki pá ndi ét'e ránzo, kumu ndi úrir Guanajuato mú'os pá ná'i rána urá rápi nehé rána nat'úr, man'í ndi ephá ki ndi rinhí ékhar.

Kíni rinchhihr ndi kán'a egá' ána aségun kabí'e nánt'a nánk'uh ínan kurí úwan pá anún k'ágo'rgun ki

kabí'e ugán, kabí'e nínan man'í rus-thán pá nant'é ránzon, kabí'e nínan úrir rakésin pá nínan man'í rupórin ndi súgata' ku'ós ében, purmhé' ndi ét'uhn ninarin nánt'a plán rutshán pá be úrir ránar íri'r naká kumu ndi bajírin ki úrir ndi ránzo úza' egá.

Chí kíni úba' man'í nánt'a satí utsháhn, man'í síbur tikán utsháhn pá mahér man'í ndi súgata' ínan upórin ki pá íri'r tikán. Ndi sá' úrhon man'í utshán anún man'úri'o sá'táteh ndi tikán tutsháhn ki man'í ndi úrir tuserin sá utín, ijiékre kína úrir kíkes pá ndi impulso ndi nant'é Desar'oio Sosioedukatiboba, ki man'í ndi utsháhn banhor ki ndi man'í éku' súgata' ébe tapór.

Úrir ndi nánt'a ránzo egá man'í etshá ki egá úrir urá épi man'í, tikán Guanajuato katá úgin utsháhn kábe' ndi é'i, ndi úri urá íri'r ki úrir íri'r ékes, márhe éma ki man'í ndi éku' úrir urá épi etsháh. Kaúj nábi ungwáhsk pur ndi man'í síbur ichháh, índisakhark pur ndi Guanajuato íri'r tángweh, úrir rinhí akhé'rb ki man'í síbur ána ákhar pá úrir ána úrehn takí, purmhé', bá-na'i, ndi nánt'a Guanajuato márhe áwa ki pá úrir ní íri'r taká.

**Migél Márkes Márkes.
Úr'unde' ndi Guanajuato tangwín**

Ndi pu nimbó ube' éna égits

Ndi pu urá ba modulos mani itan upán ndi tandé' ki chí i'e ugán. Sá' unu'n ndi rinkh'argun, ndi bajírin, maní ndi tandé' ta'ih ki maní ndi tupán; na'igo' únar úmha ndi i'ergun ki iro're ana asegun pa ínan íri'r ikán.

Chi sugí' sá' nimbó túbe'bnhé pa síni' úba' i'e tanauj tángwehuj, pa ítan márhe áma ki tanauj úrir íri'r áka ndi súnga'ta' egá.

Katá ni inc'í úhes ki ni maní sibur utshá pa anún ma ni íri'r utshán, pa ínan ni íri'r ikán.

Ná'i ma katá rúgin ninderín



MÚDULO 3

**Chí man'í síbur tutshánhe pa síni' úba' ni íri'r tikán
márhe áman**



Man'í ndi apán:

Turúnhe man'igo'o utsháhn ki márhe túwanhe, í'e kúmu kít'ab
rinhí úgu' éwe pabe bajírin ki bána'i urir akhésgun ítan íri'r tikán.

¿K'áro kaúj?



Maní ndi apán:

Kúri ésa'bnhe kábi'erk'un ki ká-be'be mahár kichháhn pabe íta íri'r sakán i'e kúmu ndi báñhorin.

Nant'é kába

Ndi kí'i dibújuba nánt'a rinhí isáre:

- Rígu nimbónde' únhi' isáre
- Ún'e kába ninthé man'ísibur ndi kipá sutshá isáre
- Kába kan'í man'í ndi íri'r sutshá isáre



Man'í ndi kichhá

Únhí' isáre ki nde kán'a mahár ébe' út'e richhíhr íngo, isé usár man'í ndi ijiék íri'r sutshá. Ijiék kibí'e richhíhr ndi ép'ok isáre man'í ndi u'o íri'r etshá.

Ná'i richhíhr atéhsin ki k'ábi'e rinhí usárin ta kéga ndi nehé nant'é richhíhrin ka'á ákan.

Kaúj ém'ahuj

Maní ndi kichhá: Íri o máni ndi ébeh ékesk ki báñhor máre' ingwíbo kábe' i'ebe nánt'a úri ratshá pabe íri'r sangwéh.



Námbih rinhí ndi kábi'e ébe.

K'áro' kaúj nehéuj

Ndi bána'i úbo' k'á ná'i síngweh sínharhume

Kít'ab úrir egá ínch'i pahá rínharhu' purmhé' k'a ná'i sukéhujgme
í'ebe, man'í ndi kaúj nehé kurí úwa nehé námbih rinhí, púrke kaúj
nehé túma.

Ná'i ndi nahínthe túkhar kaúj nehé utshá

Kazímo' man'í ndi kurí úwa;

Katángi' bána'i ndi turéhr man'í kurí sentiu'e: éziuj, márhe éma,
ním'ah épih, man'í ndi endé ki kit'ab;

Katí ná'i runí ndi o'oba éreh, ére'ba ch'íri'r runí síme', runí márhe o
runí pahá éreh: ki ná'i ndi tutshá pa kaúj nehé ki bahír kibí'e.

Man'í ndi é'i kaúj nehé kurí úwa, nút'i ndi epá, man'í ndi é'i rutshá

Man'í ndi éte'n

Man'í ndi tutshá ki ndi ésa'

Man'í ndi pahá tusthá ki tupób

Pur ndi tutshá tshá k'á nehé nant'é nahínthe epá, ná'i ndi é'i ki ma-
hár niakurí nahínthe rande ki nahinthe ná'i endé

Mahár man'í ndi kaúj é'i rutshá kaúj nehé ranú kábi'e úgu' ébe

Kaúj nehé epá kít'ab man'í ndi tukhár ki únkha íbur rapá

Múnkha kaúj nehé tiréhr ki nahínthe tutó mahár man'í ndi únkha
supáme rána rapáb ki ítan nahínthe tshá rapá

Máske kábe' síbur kít'ab úrir kurí rámha.

Man'í ndi kaúj tutshá

Man'í ndi kaúj kurí úwa

Bána'ir kaúj nehé tutshá

Kí'i múki'be, ki kí'i úba' ú'e kurí úwa utshá síni' úba' ndi kurí úsa'b
man'í ndi tutshá man'í ndi kaúj túma ki utshá ki ná'i ndi kurí túwa

Kít'ab ndi námbih rinhí pahá nátehuj

Purmhé' man'í ndi pahá piá rápe
Ki ú'o ndi íri'r érehr tutshá túkhar
Ki man'í nánt'ab ki satí tutshá
Ígo' ndi pahá tátēhuj
Mahár turéhrj, é'o kurí úwa, ráma ki rutshá
Mahár man'í síbur rutshá pabe íri'r nágwehuj
Mahár kít'a úrir rákehr
Pábe mahár man'í síbur nátan rátan
Ki ná'i úrir ndi katá tugihu' mahár íri'r nikáhu'
Kaúj nehéuj ki mahár man'í síbur rutshá
Kaúj nehéuj ki é'i íri'r nangwehuj

Man'í ndi sá' kísa', isáre man'ígo kurí ewá ndi kí'i rinhí

● Rinhí pabe káne ráse'ni'

● Kaúj ka nehéuj



● Kaúj mahár
man'í síku'
úrir ki mánir
katá rúgihú'



● Kaúj nehé
titó ndi
nehé
námbih
rinhí



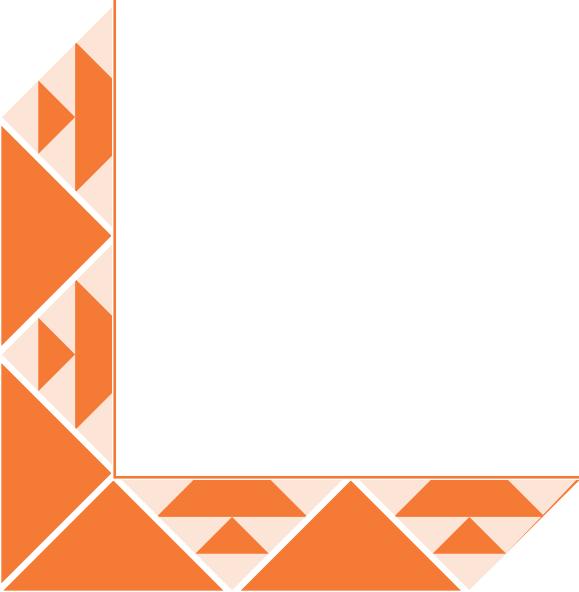
Káne márhe ráwa Ɂkibí'e mahár!



Man'í ndi apán:

Íro' úba' ndi márhe túman tú-
se'ninhe kabí'e káne í'sis íri'r nán-
gweh.

Man'í ndi kane useni'



MARHE EMA

Man'í ndi ta'ih márhe túwanhe
Márhe éma man'í ndi ta'ih
Man'í ndi márhe éma
K'áro ur'ós urá utshá
Ki nánk'uh íri'r sutsháhme
Runí mapé ihij
K'a ná'i supáme
¿K'áro ních'ob?
Úrir ni múnnda úrigo'
Urába nánk'uh súnga énar
Ki ndi nánk'uh éntho sá' sibér énar
Ijiék ndi kí'i kíbeh suréhr
Ki kíma ¿Man'írange?
Kaúj kít'ab turéhr
Ki éma pa í'e
Káne márhe éma sínha tárherme ndi egáme
Káne márhe éma sínha ke mahá'me
Káne márhe éma é'i ráwa kábi'e
Mahár káne ndi lamar ét'u.
Káne márhe éma é'i ráwa kábi'e
Mahár káne ndi lamar ét'u
¿K'áro' ítan man'í eté'n
Kánganch'e ndi usa éreh
O me úri ndi káne saphábaéteh
Ijiék ndi kí'i kíbeh suréhr
Ki kíma ¿man'íran?
Kaúj kít'ab turéhr
Ki éma pa í'e
Káne márhe éma sínha tárherme ndi egáme
Káne márhe éma sínha ke mahá'me
Káne márhe éma é'i ráwa kábi'e
Mahár káne ndi lamar ét'u.
Káne márhe éma é'i ráwa kábi'e
Mahár káne ndi lamar ét'u
¿K'áro' ítan man'í eté'n
Kánganch'e ndi usa éreh
O me úri ndi káne saphába éteh
Káne márhe éma
Káne márhe éma
Káne márhe éma
Káne márhe éma é'i ráwa
Kibí'e mahár káne ndi lámar ét'u

MAN'Í NDI KATS'AS TUTSHÁ

Ndi kaúj ésa'
Mapé úrir er'áhuj
Man'íran ma'íhr man'í rasá
Púrke kí'i úrir ndi ésa' éteh,
Úr'i maméhr.
Ki úri ipár ndi úrehn égi'
Nánt'a ur'í úri múki' utshá
Ígo' ndi úrir etshá éreh
Úri ndi ur'í úri múki' etshá ámur
Kaúj nehé éthi'j
Ur'í ná'i ána á'ir
Éreba' ndi nábi' éthiuj ragésj
Í'ebe man'í ésa'uj
Sikhá úrir túbur ki si'áhn sútso'r
Í'ebe man'í ésa'uj
Sikhá mahá tatso'uj ki tánasj
Í'ebe man'í ésa'uj
Sikhá kaúj nehé nahinthe endé
Í'ebe man'í ésa'uj
Ndi iis Nábi' kurí úwa
Í'ebe man'í ésa
ikhá úre ndi kaúj tukés
Useúj Nábi' chhí ázek
Pa kaúj ná'i íri'r
Úri ndi úwah ésu' éma
Í'ebe kaúj man'í sibur ésa
Mahár kít'ab man'í sibur rutshá,
Ki í'ebe man'í sibur rasá
Man'í ndi kaúj é'i rásek'un
Balamás námbah túsu'
Kábe' í'euj ki man'í
Ndi kurí úwa
Éreba' ndi Nábi' éthiuj ragásj
Í'ebe man'í ésa'uj
Sikhá úrir túbur ki si'ánh sútso'r
Í'ebe man'í ésa'uj
Sikhá mahá natsó'j ki tánasj
Í'ebe man'í ésa'uj
Sikhá úre ndi kaúj tukés
Useúj Nábi' chhí azék
Pa kaúj ná'i íri'r
Úri ndi úwah ésu' éma
Í'ebe kaúj man'í sibur ésa

Man'í ndi tínihrin úrir máre' tungwínhe.

Mapé úrir sabusnhe, tín'uhn man'í ndi sánihrk'un báñhorín máre' ingwínhe pabe márhe rámha íri'r naká.

Man'í ndi sánihrk'un etsó' rakhésgun pabe úri íri'r ni'ín márhe ráman, kít'ab ndi úrir rakésin, íri'r kurí rúwan ki man'í rutsháhn máske tín'uhnkarí o mapé úrehn na'ahn máske té'e rutshán.

● Rinhí pabe rúseni'n



● Bána'irgun man'í síbur rapán pabe úrir íri'r ni'ín márhe ráman, kít'a úrir rakésin ki íri'r kuri raman.



Mahár man'í síbur ráman Urába éna: nahínth n man'í síbur ráma



Man'í ndi apán:

Rapán ke nahínthenba kibí'e ma-
hár man'í síbur ráman ki kít'ab
úrir raphá man'í é'i raséhu'

Úrhan nánt'a kari



Úrhan taréhn'es



Man'í ndi kaúj kuri úwa

Man'í ndi kaúj kuri úwa

Úrhan tín'uhn



Man'í ndi kaúj kurí úwa:

Úrhan tipán ki sangwáro



Man'í ndi kaúj kurí úwa:

Úrhan táku'n



Man'í ndi kaúj kuri úwa:



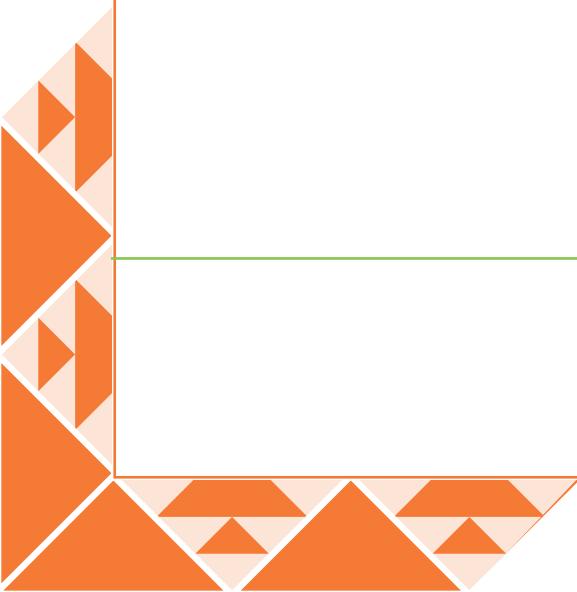
Úrhan sakísib



Man'í ndi kaúj kuri úwa:

Man'í ndi rinhí úgu' rúta'bun

¿Man'igo' rutsháhn pabe bahírin íri'r taká? ¿ki ko'oubo'n na'i?



● Rinhí pabe rúseni'n



● Í's íri'r tit'áhrin

● Nahín-
thenba
kibí'e í'e
tit'áhrin



Mahár man'í síbur ráman Taréhn'es énas: runínba tshá tit'áhrin



Man'í ndi apán:

Rinhí ndi íri'r ráman pabe mahár
íri'r nit'áhrin, kábe' síbur nit'áhrin
ki man'í síbur rutshán pa ranún.

Man'í síbur rutshán pa íri'r nit'áhrin

Kí'i ndi utsháhn iwá kánenkha-
re kichhá:

Mánir riní mapé

Númeroba it'áhrin

Úri márhe éma o úri ekó

Tín'uhn úri rinhí er'ób

Endé rinhí é'o



Endé rinhí é'o

Chípurí máre' apík'un kábi'ebe kaúj endé rinhí é'o ndi úrir máre' epíb. Ka í'euj kaúj endé rinhí é'o man'í síbur ndi máre' ep'ib. I'e túse'ni' ndi urába tändiuj eskuélauj richhír tasa'uj. Ndi nánt'a bajír nán'e máni ndi richhír ésa'b man'í síku er'áhb, kíni nán'e máni sá' éma kábi'e o man'íran ndi rinhí ndi er'áhb. Ndi bahír er'áhb kaúj éreba' ébeh ni éziuj. Nehé kuri úwa, ¿man'íran kíki er'áhb ígo' rinhí ndi sá' éma?. ébeh ni éziuj púrke pénas pu nánt'a rinhí ésekhu' ki bahír kínya er'áhb kábi'e rutshán í'ebé tútso'r.

Í'ebé ni endé rinhí é'o man'í émha, kit'a úrir ndi ugá máre' upínhu' endé tshá é'o man'í ndi émha, í'ebé man'í síbur ndi supáme sá' éna man'í síbur epá, kábi'e ndi káne nehé, man'í ndi kuri émha ki kábi'e káne kít'ab úrir máre' ep'ín.

Ndi kaúj éma ni endé rinhí rá'o mahár énu' man'í er'í ratshéuj kábi'e kuri émha, man'í er'í ratshá ni tshá é'o pa mahár ráser kábe' ratshá o kábe' rát'e pa íri'r náteh.

Nehé kuri úwa: ¿Sikhá úrir nangá ímhur? Ni ézij purndi úrir rinhí íri'r súr'ome ígo' rinhí ndi sá' etshér.

Chí pahá én'uh man'íranbe kaúj ni endé rinhí é'o, ndi nánt'a úri eb máre' ep'ín kínya énu' man'í kuri éwa kábe' eb b o kábe' ta'ih. Ndi káne úrir máre' ep'íhb ítan man'í síbur énu' kábe' kít'ab úrir egá. Kíbi'e énu' kábi'e úrir etshá pa nánt'a rinhí úgu' ráta'b ki íri'r náteh. Kíbi'e kuri úwa ¿Parí mahár káne rarú kábi'e úrir egá máske munda káne máre' rabín ki káne suréhrme?, parí kí'i rinhí ndi é'o kuri nát'ib ki káne nehé rsthá sikhá íri'r éreh?

Kuri úwa kúmu íro' úba' ndi nánt'a kánga máre' tungwínhu' ki ígo' rinhí ndi tusé pa káne pu kí'i úba' tú'o, ébe ndi tusé sikhá sirúme man'í éku kindé ichhá ki íro' úwa ma páme, man'í na'í ki ubés úwa kíbí'e man'í é'i utshá ná'is ma íri'r rabeh' purmhé' bengí kuri éwa parí mámba' kíku káne rábeh purké pénas pu man'í ínch'i ewá sá' éro' mirú purndi nánt'a rinhí ních'ob ki sú'a ta'í. Kúmu kí'i rinhí kít'a éwe ki káne éreba' íri'r su'ome o surúme purmhé' mapé úrir er'í káne randí' pabe rinhí rabín.

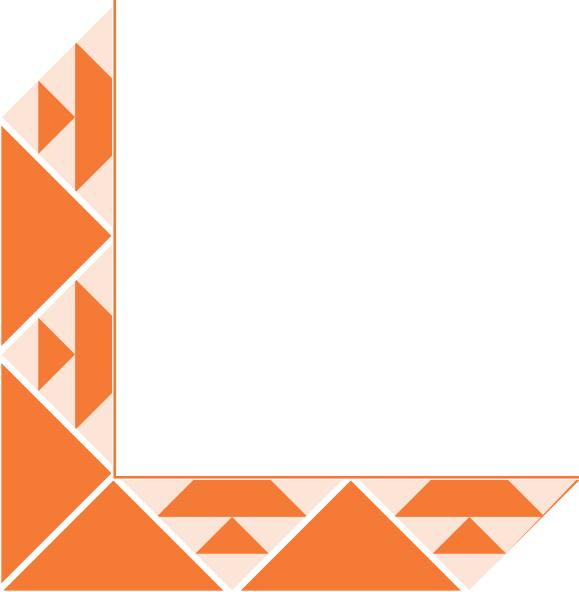
Ende runi rar'oj

Maní ndi kane er'ahb ki kane epá ja urir ndi grupu esthá ena eser, ena emha ma ni it'ahn ndi ki'i uba' lultimu sapha, ena emha ma ndi kane rinhí e'o mani iri'r ereh. Manísibur ni iri'r ereh maní ndi kane etshéh ki maní ndi kane etshé mani iri'r ereh, ndi kane ndi nant'a rinhí e'o, ma ure nehé randi'. Ndi kane nehé riní randi' maní ndi utstháh ni ega' niji uro', et'uhn kane urángi' urehrb ki nabi' epahsb. Ni kirí ichháhb, e'i kane manísibur e'i rase maní ndi eku' ubo' ebe, sintiu'e nehé et'u. Kauj kurí uwa ukiki ena ipór. Ni tshá ebeh enu', kabe' ndi kane ereh' kumu ndi grupu, ndi ni tan urir rini e'ob itan manísibur enu', ki manísibur ebe. Ebeh manísibur kurí uwa nant'a urir khi kuenta ingo egá riní er'ob, urangí khi epas i'i. Kirí uwa ebeh marhe ema engwé. Kumu ndi kane rawa: "indíakhark nabik, kanebe runí undiuj, kanebe enu' maní ni iri'r tutsháh". Ereba' maní tangweh manísibur kuri tuwa ndi nant'a urir sugu eni' egá ma nimab' na'i ep'eh ndi kodigo Morse. "¿kanebe runí e'ouj?" "¿kanebe igonha ebeh?" "¿mahér runi er'óuj?" lultimu uba' tu'o kanebe egá phanch'e ep'eh ki ni sats'ah emha: "A,á". Kini ndi i'e etshá sa' maní sinweh sumhame ki ukiki uri iri'r i'i. Ki'i uba' mapé urir sugu egá', urir ndi urí pamer sugu niji egá' ni rinhí tshé ra'obun pur ndi sá' ni juersa pameb.

Chi sá'ki tuwa kabe ndi maní ndi uman mare' upin'en. Ende runi rar'ój. Mapéba sintitu'e ma napahuj, sungata' nant'a sitas nanauj nata'rj ki nata'rj, mapéba rano'b, ukiki rakehs, si'ahn riní sukhe'rb ki si'ahn sanauj su'is, se-guru rukhar psikosis natso'j. Kauj ni iri'r ta'uij pur ndi kanebe tupá tagweh runí undí'uj ki i'ebe maní ndi kurí uwa ki sintitu'e ukiki kurí nuki'r maní ndi kurí uwa.

Marhe eme pur ndi urir upár etshéuj manígo eku' ereh ndi kane kurí niji. Ki'i urir runi ur'óuj, tshé maní utshéuj ki na'i taká ut'auj maní ndi tangweh tu'áhb maní ndi tagweh tu'áhb. Mahér rama ndi kane kaza usar kiri maní singweh supame ki kanebe ebeh runí e'ogun ki maní susegunme, runí sungwisgunme, ki kane ni iri'r ebeh. I'e ndi kane et'eb kiri sá' maní singweh suwame. Kane e'i kimba' ereh, kuri eba, ereh endi, si'eme ndi kane maní taká utshé. Ndi taká runí ur'óuj ki sukába tu'o, mahér maní i'e ranú ki i'e nanauj nat'uj. Marhe sintitu'e ndi kane riní sur'obme. Mejobe ndi kane maní ema ukiki kane maní e'o, kumndi ndi kane maní i'e kane e'o ki kane maní i'e ena ema, iri'r ena ekhes ki kane riní er'ób. Ni marhe ema marhe ki nabi' ungwáhsb ndi nant'a uri tangweh runi und'uj, marhe ema ki thsá maní undí.

**Man'igo mahár rutshán pa bahírin ki ná'i ku'ós úbo'n úrir
írir' nat'áhr**



● Rinhí pabe rúse'ni'n



● Í'is ugán máre'
upínhu'



● Kábe' ndi
káne máre'
epín man'i
kuri éwa ígo'
rinhí ba mapé
úrir ephágun



● Káne ndi ébeh
máre' ep'ín ki káne
ndi ébeh é'o ni
i'ahn pabe úrir íri'r
tat'áhr.

Man'í ndi utsháhu': Juegu ndi títh 'rhu'



Man'í ndi rapahu':

Kíku apáhu' man'í ndi káne etsó' ratshá ki kábe' ndi káne
nehé úran tangwín pabe nánt'a ur'ós íri'r nikán, ku'ós
úbo'n ki ndi káne nehé éb h. Mapé rinhí apán pabe anún
kábi'ebé káne nehé úra' éwe ki man'úri'o etsó' káne nehé
ratshá

Kíku isáre man'í ndi kurí éwak ndi "mapé úran k'áro etshá"

Kurí túwanhe

- ¿Man'éran mapé úrhan tútso'rín ki kít'ab endé utshán?
- ¿Man'igo'o kuri túwa ígo' ndi úrhan ndi etsó' sitáhnme?
- ¿ko'onkha urhan endé utshán ki ko'onkha tutso'rín?
- Ndi kí'i rinhí man'igo' rínkhar, kábe' ndi kuri úwan kó'onkha úrhan etsó' rutsháhn ki ¿kó'onkha'o úrhan sichó' nátanhú'me?
- ¿Man'úri'o upán ndi kí'i rinhí?
- ¿Kó'onkha úrhan etsó' rutsháhn ndi ko'ósin?
- ¿Kó'onkha úrhan etsó' rutsháhn ndi ko'ós úbo'n

Man'úri'o kaúj tutshá

Ijiék nehé kúri iwá man'ígo úrhan etsó' ichhá ndi út'os ki út'os úbo' ndi kíbeh:

A: úrhan ndi nehé nátan ki endé utshá

Kó'onkha úrhan nehé nátan ki endé tutshá	Ndi kí'i úrhan kábe'be úrir íri'r etshá	Man'úiri'o pahá erhé purmhé' mahér ítan írir' rutsháh

B: Úrhan ndi nátan tútso'r tutshá

Kánenkharé nehé nátan ki éhi rutsháh	Ndi ku'ós ki ku'ós úbo' man'igo tutshá pabe nátan etsó' rutshá sutsháme	Sikhá kaúj nehé ná- tan rutshá ¿Kábe'be bahír ki ku'ós úbo' rakhés?

C: Úrhan ndi sínhá nátanme purmhé' tutshá

¿Kó'onkha úrhan ndi chípurí tutshá ki sínha nátanme?	¿Kí'i úrhan k'árore etsó' ratshá ndi bahír ki ku'ós úbo'?	¿Manigo' mahár rutshá pabe kíni rasé úrhan etsó' ratshá?

¿Man'igo'o kúri ewá ndi kí'i rinhí?

¿Man'í úrhan mahár rutshá ki ránde' rutshá?

● Rinhí pabe rúse'ni'n



● Bána'ir úrir ki mánir
etsó' úrhan rárhan.
¿Kó'onkha úrhan nehé
nátan?



● Sikhá káne nehé
úran ráran man'í
ndi tangwín nánt'a
írir ki mánir úrir íri'r
nat'í



● Káne ranhér úrhan
ndi káne etsó' rats-
há í'ebe írir ki mánir
urir íri'r nat'í

Ná'i tibúsin ki mapé man'ih i'ergun



Man'í ndi apán:

Kurí túwanhé man'érane úrir ndi
man'í i'er tútso'tin man'igo'o kurí
émha ígo'o úrir ki man'úri'o etshá.

K'ág'o úrir tútso'rín

Man'éran

Kíku it'éts'e kó'onkha
úrir tútso'rin

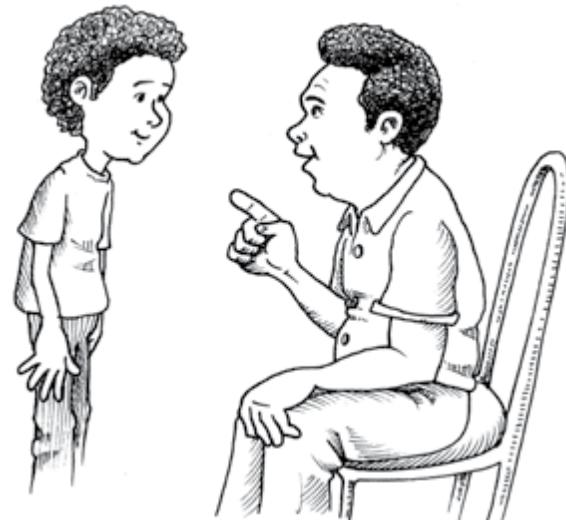
Man'igo'o kí'i úrir ékhar ki mahár ékhes-
gun

• Kurí túwanhe ndi báñhorin ki úrir ndi ko'ós úbo'n kó'onkha'o úrir tútsorin. ¿Kabe' ém'ahr o k'ágó'r'o? ¿Man'igo ugán ú'on purndi katá súginme?

• Man'úri'o mahár rutsháhn pabe kí'i úrir katá rúgin ki rakhésgun ndi ko'ósin ki ko'ó úbo'n?

● Rinhí pabe rúse'ni'n

● Bána'ir írur ki mánir
rinhí túkharin ki etsó'
man'í síbur rutsháhn



● Bána'ir írur ki mánir
etsó' kúmba' rakhás-
gun ki kít'ab úrir katá
rúgin



● Ndi úrir tutso'rin,
nánt'a úri íri'r tiáhn



Úrhan típo' tikésin:



Man'í ndi atshá:

Man'í ndi juegu ephá, man'í ndi
marhe aphá ome ndi juegu ichháh
atshá

Man'í ndi ti'ihن tuse'ninhe

Nant'é grúpu:

Grúpu nehé ijié

Grúpu taréh íkes

Umbo

Umbo

+\$ 1.00

+\$ 1.00

Grúpu nehé ijié

Grúpu taréh íkes

Umbo

Enín

-\$ 2.00

+\$ 2.00

Grúpu nehé ijié

Grúpu taréh íkes

Enín

Umbo

+\$ 2.00

-\$ 2.00

Grúpu nehé ijié

Grúpu taréh íkes

Enín

Enín

-\$ 2.00

-\$ 2.00

	1°	2°	3°	4°	5°	6°	7°	8°	9°
--	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Úrir ndi taréh íkes

Úrir ndi nehé ijiér

UME

UME

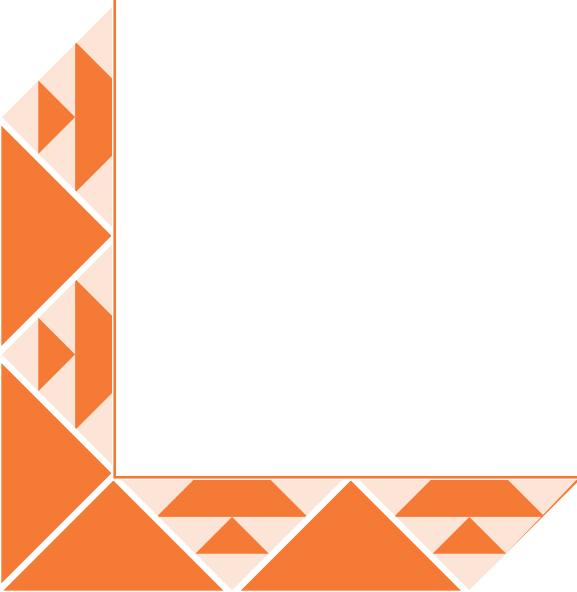
UME

*man'í ndi mahár rutshán.

Man'í ndi kurí úwan ndi kí'i rinhí

- Man'í ndi tutsháhn ki kurí úwan
- Ndi tithé'rín man'í éku túkatú'ehú'
- Úre úba' ndi tithé'rín man'í éku i'i'h sikhá uréhrin o si'áhn sútso'rín
- Ndi úrir rinhí ukhérin o sukhérinme ubés ndi tithé'rín
- Ubés ndi nánt'a úri o máni nánde' ta'i'h ndi bahírin katá úgin
- ¿Kábe'be sentítu'en?
- Man'igo'o énkhares, ígo' ndi téthe'rín ki kábe' ndi i'is ugán

**Rinhí mátho' túwanhe man'í ndi tutsháhn pabe bahírin ki
ko'ós úbo'n íri'r nikán**



● Rinhí pabe rúse'ni'n



● Bana'irgun mahár
rusa'rín



● Pabe mahár ná'i úrir
rusárin etsó' bána'ir
ndi katá rúgin kíbi'e
urha rarhan.



● Sikhá káne sahár
susáme sánha kuri
túwanhe tshá káne
rájo.

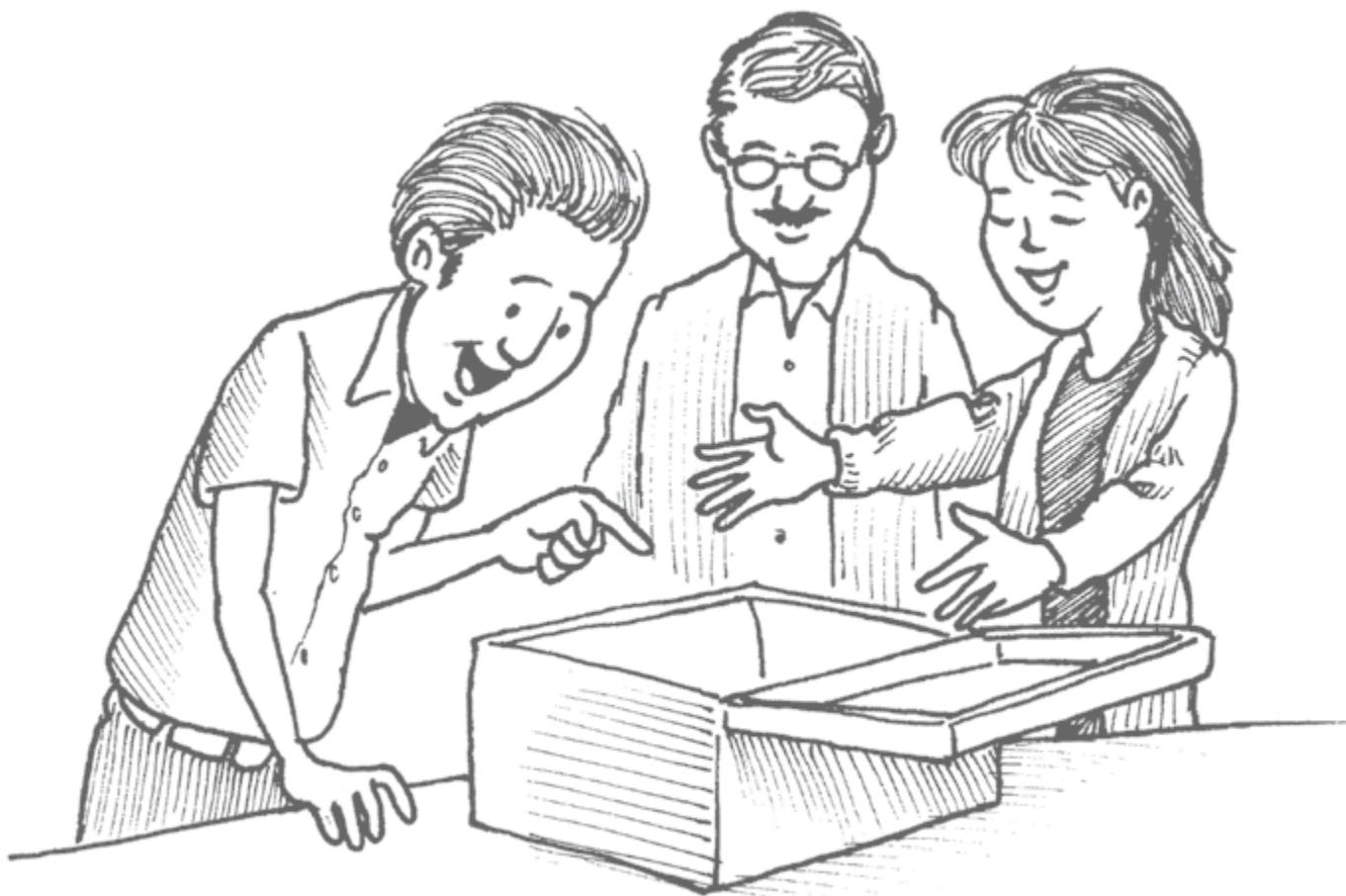
Úts'e ndi man'i míndeh úkhar



Man'i ndi apán:

Mahár apán man'i éku i'áhn ndi ba-
hírin ki ná'i úrir ndi ko'ós úbo' egán
ratshá pabe bána'irgun íri'r nikán

Man'í ndi túkhar ni míndeh



Man'í ndi ni míndeh ku'ós úbo' úkhar ki bána'írgun



Pabe ruse'ni'n...

- ¿Man'éran be niákurí i'áhn ígo' ndi Nábi' épogun?
- Man'í ndi kurí úwan ki etsó' nátse ndi man'í ni míndeh úkhar níji ragá', ¿Parí man'í síku' rutsháhn ndi káhu', bajírhu' ki ko'ós úbo'n?
- Ndi kí'í rinhí ¿Kó'onkha'o rinhí ndi endésima ékesgun pa ítan íri'r nikán?
- Man'í úba'be nátse ndi man'í míndeh úkhar etsó' ranú man'í éku égi'

● Rinhí pabe rúse'ni'n

● Kábi'e ndi bána'irgun
nánt'a man'í míndeh
úkharhu' kí'i rinhí Nábi're
épohu', ki kí'i rinhí ékesgun
pabe ná'is ko'ósin íri'r ni-
kán



● Ndi bajírgun kábi'e
nánt'a man'í míndeh
úkhar i'ebe ípo' ékes-
gun



● Ndi bahír ko'ós úbo'n
egá kíbi'e ípo ékesgun
ki ékhesgun pabe íri'r
nikán.



Kíku richhihr úran it'ests'e ndi ijir.

Kíku richhihr úran it'ests'e ndi ijir.

Urá úpi úrhan úrhan

Coordinación General de Comunicación Social

Instituto de la Mujer Guanajuatense

Instituto de la Juventud Guanajuatense

Instituto Guanajuatense para las Personas con Discapacidad

Secretaría de Desarrollo Social y Humano

Rar'áhr:

Secretaría de Desarrollo Social y Humano

Paseo de la Presa Número 99-101

Guanajuato, Gto. C.P. 36000

Teléfono 018003377948

(01472)7223453

(01473)7353626 al 31



MI IMPULSO

**"Kíni úrhan pa ná'i úrir ranhú, úrir ndi pulitikus sup'órme'i.
Ma íje' pa ndi Desar'óio Sosial ta ma ratshé".**



Paseo de la Presa No 103 Col. Centro
Guanajuato, Gto.

www.desarrollosocial.guanajuato.gob.mx



<http://portalsocial.guanajuato.gob.mx>

Gobierno del Estado de Guanajuato